NORAKSTS
Lieta Nr.A42604907
AA43-2378-09/16

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2009.gada 17.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs K.Berķis,
tiesneses A.Šteinberga un S.Zakrevska,

piedaloties pieteicējam *O.Č.*, pieteicēja pārstāvim *J.V.* un atbildētāja Rīgas pašvaldības pārstāvei *O.S.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *O.Č.* pieteikumu par Rīgas domes faktisko rīcību, morālā kaitējuma Ls 167000 apmērā un zaudējumu atlīdzināšanu, sakarā ar *O.Č.* un Rīgas domes apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 20.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2007.gada 16.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *O.Č.* (turpmāk arī – pieteicējs) pieteikums, kurā norādīts, ka Rīgas dome līdz pieteikuma iesniegšanas brīdim nav izpildījusi administratīvās tiesas spriedumu, ko pieteicējs vērtē kā bezdarbību, proti, kā iestādes faktisko rīcību. Pieteicējs ir norādījis, ka Rīgas dome, nepieņemot lēmumu tiesas spriedumā noteiktajā termiņā, ir nodarījusi viņam morālo kaitējumu. Tādēļ pieteicējs lūdz tiesu noteikt atlīdzinājumu par morālo kaitējumu un uzdot iestādei pieņemt lēmumu, kurā tiktu norādītas pieteicēja tiesības privatizēt dzīvokli, kurš būtu līdzvērtīgs pieteicēja bijušajam dzīvoklim */adrese/*, Rīgā. Nodarīto morālo kaitējumu pieteicējs ir novērtējis Ls 167000 apmērā, kas atbilst dzīvokļa */adrese/*, Rīgā kadastrālajai vērtībai uz 2002.gada februāri. Pieteicējs ir lūdzis arī atlīdzināt izdevumus, kas saistīti ar juridiskās palīdzības saņemšanu.

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2007.gada 12.septembra lēmumu *O.Č.* pieteikums pieņemts daļā par Rīgas domes (turpmāk arī – atbildētājs) faktisko rīcību, kas izpaudusies kā administratīvā akta izdošana, neievērojot Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedumā noteikto izdošanas termiņu, kā arī pieņemts pieteikums daļā par morālā kaitējuma Ls 167000 apmērā atlīdzināšanu un zaudējumu atlīdzināšanu. Daļā uzdots pieteicējam prasījumu izdalīt atsevišķā pieteikumā, bet pārējā daļā pieteikumu atteikts pieņemt.

[3] Rakstveida paskaidrojumos atbildētājs ir norādījis, ka pieteikums ir nepamatots turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

[3.1] Rīgas dome 2006.gada 5.decembrī pieņēma lēmumu par sertifikātu piešķiršanu *O.Č.* par Latvijā nodzīvoto laiku (turpmāk arī – Lēmums). Šo Lēmumu Rīgas dome ir izdevusi, izpildot Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta

spriedumā uzlikto pienākumu. Tomēr spriedumā noteikto izdošanas termiņu Rīgas dome nav ievērojusi. Lēmuma izdošanas nokavējums saistīts ar Domes lēmuma projekta sagatavošanas kārtību un dokumentu apriti domē.

[3.2] Saskaņā ar Administratīva procesa likuma (turpmāk – APL) 70.pantu Lēmums tika nosūtīts pa pastu ierakstītā vēstulē pieteicējam uz adresi */adrese/*, Rīgā, 2006.gada 12.decembrī un atkārtoti 2007.gada 17.janvārī, bet abas reizes adresāts sūtījumu nebija saņēmis.

[3.3] Pieteicējs nekad nav izvirzījis pretenziju pret atbildētāju saistībā ar Lēmuma saturu un tā izsūtīšanu, jo Rīgas domes lietvedībā nav reģistrēts *O.Č.* iesniegums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[3.4] No dienas, kad pieteicējam kļuvis zināms par pieņemto Lēmumu (pēc pieteicēja apgalvojuma 2007.gada 11.aprīlī), viņš līdz šim brīdim nav veicinājis sadarbību ar pašvaldību viņam labvēlīgā administratīvā akta realizācijā. Lēmuma izdošana, neievērojot Administratīvās apgabaltiesas spriedumā noteikto izdošanas termiņu, neietekmē pieteicējam piešķirto tiesību īstenošanu, jo nekādas nelabvēlīgas tiesiskās sekas nav iestājušās. *O.Č.* pats joprojām nav atvēris privatizācijas sertifikātu kontu AS „Latvijas Krājbanka". APL 96.pants nosaka, ka personai ir pienākums savu zināšanu un praktisko iespēju robežās darīt visu iespējamo, lai samazinātu savus zaudējumus vai kaitējumu, kā arī darīt iestādei zināmus apstākļus, kurus tai nepieciešams zināt, lai konstatētu attiecīgā publisko tiesību subjekta atbildības pamatu un nodarīto zaudējumu vai kaitējuma apmēru. Ja iesniedzējs šo pienākumu nepamatoti nepilda, vēlāk, apstrīdot iestādes lēmumu augstākā iestādē vai pārsūdzot to tiesā, viņš uz attiecīgajiem apstākļiem nevar atsaukties.

[3.5] Saskaņā ar Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 27.panta piekto un sesto daļu, lai pieteicējs nepazaudētu tiesības tam piešķirtos privatizācijas sertifikātus ieskaitīt privatizācijas sertifikātu kontā, Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcija pēc savas iniciatīvas izvēlējās kredītiestādi, kurā atvērt *O.Č.* sertifikātu kontu, 2006.gada 19.decembrī nosūtīja vēstuli Nr.IZR-06-1053-nd par privatizācijas sertifikātiem un paziņoja arī pieteicējam, ka sertifikātu konta atvēršanai jāvēršas AS „Latvijas Krājbanka" Klientu apkalpošanas centrā Antonijas ielā 6a, Rīgā.

Tādējādi pašvaldība ir izdarījusi visu iespējamo, lai pieteicējs varētu realizēt savas tiesības uz privatizācijas sertifikātu konta atvēršanu.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 20.februāra spriedumu:

1) atzīta par prettiesisku Rīgas domes faktiskā rīcība, kas izpaudusies kā administratīvā akta izdošana, neievērojot Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedumā noteikto izdošanas termiņu;

2) apmierināts *O.Č.* pieteikums daļā par morālā kaitējuma Ls 1000 apmērā atlīdzināšanu;

3) noraidīts *O.Č.* pieteikums daļā par morālā kaitējuma Ls 166000 apmērā un zaudējumu atlīdzināšanu;

4) uzlikts par pienākumu Rīgas domei viena mēneša laikā no tiesas sprieduma spēkā stāšanas dienas atlīdzināt *O.Č.* morālo kaitējumu Ls 1000 apmērā.

Spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Tiesas ieskatā konkrētajā gadījumā atbildētājs nav ievērojis Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektajā daļā nostiprināto labas pārvaldības

principu, jo Rīgas dome nav īstenojusi normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus taisnīgā procedūrā un saprātīgā laikā. Turklāt atbilstoši APL 64.panta otrajai daļai, nepieņemot lēmumu noteiktajā termiņā, atbildētājam bija jāpaziņo pieteicējam objektīvi iemesli, kāpēc lēmuma pieņemšanas noteikto termiņu nav iespējams ievērot.

Vienlaicīgi tiesa arī konstatē, ka ar lielu nokavēšanos pieņemtais Lēmums pieteicējam ir ticis nosūtīts uz adresi */adrese/*, Rīgā. Kā redzams no Iedzīvotāju reģistra, *O.Č.* no 2005.gada 4.oktobra savu dzīvesvietu ir deklarējis */adrese/*, Rīgā, kur tas ir sasniedzams tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Tiesas ieskatā, atbildētājam, saņemot sūtījumu atpakaļ, bija jāpārliecinās, vai adresāts vispār ir sasniedzams adresē, kura norādīta sūtījumā. Līdz ar to tiesa atzīst, ka atbildētājs nav pienācīgi izpildījis Lēmuma paziņošanas pienākumu, jo nav nosūtījis Lēmumu pieteicējam uz viņa deklarēto dzīvesvietu. Turklāt lietā nav konstatējams, ka atbildētājs būtu izpildījis arī APL 375.panta otrajā daļā noteikto pienākumu, paziņot tiesai par tiesas sprieduma izpildi.

Tiesa konstatē, ka atbildētājs ir pieņēmis Lēmumu, pārkāpjot Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedumā noteikto termiņu, līdz ar to atbildētāja faktiskā rīcība (bezdarbība) ir atzīstama par prettiesisku un minētajam apstāklim ir nozīme, izlemjot prasījumus par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[4.2] Tiesa atzīst, ka pieteicējam bija tiesības paļauties, ka Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedumā noteiktajā laikā viņam tiks piešķirti privatizācijas sertifikāti un viņš ar tiem varēs brīvi rīkoties. Tomēr, kā secināms izskatāmajā lietā, Lēmuma pieņemšana tika nepamatoti novilcināta, pieteicējam netika paziņots par Lēmuma pieņemšanas kavējošiem iemesliem un Lēmums netika pieteicējam nosūtīts uz deklarēto dzīvesvietu.

[4.3] Kā to ir norādījis pieteicējs, viņam nodarītais morālais kaitējums izpaudies kā ilgstoša ierobežota rīcības brīvība ar saviem sertifikātiem, kā rezultātā pieteicējam nebija iespējams privatizēt savu īrēto dzīvokli.

Tiesa secina, ka pašvaldības ilgstošā un mērķtiecīgā rīcība, nepiešķirot pieteicējam pienākošos privatizācijas sertifikātus, pati par sevi ir radījusi ciešanas un papildus neērtības, kuras nav pilnībā atsveramas ar labvēlīga administratīva akta izdošanu.

Līdz ar to izskatāmajā gadījumā ir konstatējams pieteicēja tiesību un tiesisko interešu aizskārums, jo pašvaldības prettiesiskās rīcības dēļ tikušas ierobežotas pieteicēja tiesības brīvi rīkoties ar sertifikātiem, turklāt pieteicēja tiesību aizskārumā ir vainojama tieši pašvaldība.

Tiesas ieskatā atbildētāja prettiesiskā rīcība ilgstošā laikā periodā ir būtiski grāvusi privātpersonas ticību vietējai varai, tās autoritātei un leģitīmai rīcībai. Tiesas konstatētie apstākļi objektīvi var izraisīt morālas ciešanas, jo pašvaldības rīcība izskatāmajā gadījumā ir tiešā pretrunā ar likumā „Par pašvaldībām" definēto pašvaldības galveno uzdevumu - darboties savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs. Līdz ar to secināms, ka atbildētājs pieteicējam ir nodarījis morālas ciešanas.

Tiesa atzīst, ka pieteicējam ir radīts morālais kaitējums un tas ir radies tiešā cēloņsakarībā ar pieteicējam labvēlīga administratīva akta ilgstošu neizdošanu. Tādējādi lietā ir konstatējams kaitējuma atlīdzības tiesiskais pamats un izlemjams jautājums par atlīdzinājuma apmēru.

[4.4] No APL 92.panta izriet, ka atlīdzinājumam jābūt atbilstīgam. Savukārt APL 96.pants cita starp noteic, ka iesniedzējam ir pienākums savu zināšanu un praktisko iespēju robežās darīt visu iespējamo, lai samazinātu savus zaudējumus vai kaitējumu, kā arī darīt iestādei zināmus apstākļus, kurus tai nepieciešams zināt, lai konstatētu attiecīgā publisko tiesību subjekta atbildības pamatu un nodarīto zaudējumu vai kaitējuma apmēru.

Pieteicējs lūdz atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 167000 apmērā, kas radies pašvaldības bezdarbības rezultātā, nepieņemot lēmumu tiesas spriedumā noteiktajā laikā. Kā konstatēts iepriekš, lēmumam bija jābūt pieņemtam līdz 2009.gada 19.oktobrim, bet Lēmums tika pieņemts 2006.gada 5.decembrī.

Pieteicējs norāda, ka viņš pēc Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta sprieduma spēkā stāšanās, t.i., pēc 2006.gada 19.septembra, ir interesējies Rīgas domē, kā arī Ziemeļu rajona izpilddirekcijā par sprieduma izpildi, bet nekādu skaidrojumu nav saņēmis. Tomēr tiesai netika iesniegti pierādījumi, kas apstiprinātu, ka pieteicējs pēc 2006.gada 19.oktobra būtu vērsies pašvaldībā vai tiesā ar rakstveida iesniegumu par tiesas sprieduma izpildes kavējumu.

No lietas materiāliem ir secināms, ka pieteicējs nav arī informējis atbildētāju par kredītiestādi, kurā ir atvērts vai tiks atvērts viņa sertifikātu konts, kā tas noteikts Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 27.panta piektajā daļā.

Tiesa konstatē, ka pieteicējs aktīvi sācis aizstāvēt savas tiesības lēmuma pieņemšanas jautājumā tikai 2007.gada 19.jūnijā, iesniedzot sūdzību Valsts kancelejai, neraugoties uz apstākli, ka jau uz to brīdi bija saņēmis Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcijas 2007.gada 26.janvāra paziņojumu Nr.IZR-07-102-ap un Lēmumu.

Morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēra noteikšanai tiesa ņēm vērā arī apstākli, ka atbildētājs, lai pieteicējs nepazaudētu tiesības tam piešķirtos privatizācijas sertifikātus ieskaitīt privatizācijas sertifikātu kontā, pēc savas iniciatīvas izvēlējās kredītiestādi, kurā tiks atvērts *O.Č.* sertifikātu konts, un 2006.gada 19.decembrī ir nosūtījis vēstuli Nr.IZR-06-1053-nd par privatizācijas sertifikātiem un paziņojis arī pieteicējam, ka sertifikātu konta atvēršanai jāvēršas AS „Latvijas Krājbanka" Klientu apkalpošanas centrā.

[4.5] Ņemot vērā iepriekš norādīto, tiesa atzīst, ka pieteicējam morālā kaitējuma atlīdzība nosakāma Ls 1000 apmērā, jo savu zināšanu un praktisko iespēju robežās pieteicējs nav darījis visu iespējamo, lai samazinātu savus zaudējumus vai kaitējumu, kā arī nav darījis iestādei zināmus apstākļus, kurus tai nepieciešams zināt, lai konstatētu attiecīgā publisko tiesību subjekta atbildības pamatu un nodarīto zaudējumu vai kaitējuma apmēru.

[4.6] Attiecībā uz pieteicēja prasījumu atlīdzināt zaudējumus tiesa norāda, ka saskaņā ar APL 97.pantu, nosakot mantiskā zaudējuma un personiskā kaitējuma priekšnosacījumus un atlīdzinājuma apmēru, piemēro civiltiesību principus, ja likumā nav noteikts citādi. Saskaņā ar Civillikuma 1771.pantu zaudējums var būt vai nu tāds, kas jau cēlies, vai tāds, kas vēl stāv priekšā; pirmajā gadījumā tas dod tiesības uz atlīdzību, bet otrajā – uz nodrošinājumu.

Tiesa konstatē, ka pieteicējs, pieprasot zaudējumu atlīdzinājumu, nav norādījis mantisko zaudējumu apmēru, kā arī pierādījumus, kas apliecinātu mantisko vai

personisko zaudējumu esamību. Ņemot vērā minēto, ir noraidāms pieteicēja prasījums par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

[4.7] Tā kā pieteikums ir daļēji apmierināms, pašvaldībai saskaņā ar APL 126.panta pirmo daļu uzliekams pienākums atmaksāt pieteicējam samaksāto valsts nodevu Ls 10 apmērā.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 20.februāra spriedumu *O.Č.* ir iesniedzis apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu pilnā apjomā. Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesas noteiktais morālā kaitējuma atlīdzības apmērs ir cinisks, jo laika periodā no 1995.gada līdz pat apelācijas sūdzības iesniegšanas dienai Rīgas dome ignorē pieteicēja tiesības.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 20.februāra spriedumu daļā, ar kuru apmierināts *O.Č.* pieteikums, atbildētājs ir iesniedzis apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā izteikti turpmāk minētie apsvērumi.

[6.1] Tiesas secinājums, ka atbildētāja dēļ pieteicējs nevarēja izmantot Latvijas Republikas Satversmē garantētas pamattiesības, juta pazemojumu un klaju tiesību ignorēšanu, neatbilst patiesībai, jo pieteicējs pats divpadsmit gadu laikā nav izrādījis interesi, lai izmantotu savas tiesības uz privatizācijas sertifikātu iegūšanu un to izmantošanu privatizācijas procesā, tajā skaitā, privatizējot dzīvokli.

[6.2] Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 19.septembra spriedums lietā Nr.SKA-336/2006 tika sastādīts un parakstīts 2006.gada 4.oktobrī un tikai no šī brīža tas kļuva par dokumentu ar juridisku spēku saskaņā ar Ministru Kabineta 1996.gada 23.aprīļa noteikumu Nr.154 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumi" 15. un 18.punktu. Ņemot vērā, ka no sprieduma saņemšanas dienas Lēmuma izdošanai palika tikai 12 dienas, spriedumā noteikto izdošanas termiņu nevarēja ievērot minēto objektīvo apstākļu dēļ. Administratīvā akta izdošanas nokavējums ir saistīts arī ar dokumentu apriti Rīgas domē.

[6.3] Tiesa nav ņēmusi vērā apstākli, ka atbildētājs, lai pieteicējs nepazaudētu tiesības uz tam piešķirtajiem privatizācijas sertifikātiem, pēc savas iniciatīvas izvēlējās kredītiestādi, kurā tiks atvērts *O.Č.* sertifikātu konts un 2006.gada 19.decembrī nosūtīja pieteicējam vēstuli Nr.IZR-06-1053-nd.

[7] Tiesas sēdē pieteicējs un pieteicēja pārstāvis apelācijas sūdzību uzturēja un norādīja, ka neatzīst atbildētāja apelācijas sūdzību.

Atbildētāja pārstāvis norādīja, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota, un uzturēja iesniegto apelācijas sūdzību, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[8] APL 302.panta pirmajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Pieteicējs ir pārsūdzējis pirmās instances tiesas spriedumu pilnā apjomā.

Savukārt atbildētājs ir pārsūdzējis pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru atzīta par prettiesisku Rīgas domes faktiskā rīcība, kas izpaudusies kā administratīvā akta izdošana, neievērojot Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedumā noteikto izdošanas termiņu, apmierināts *O.Č.* pieteikums daļā par morālā kaitējuma Ls 1000 apmērā atlīdzināšanu un uzlikts par pienākumu Rīgas domei viena mēneša laikā no tiesas sprieduma spēkā stāšanas dienas atlīdzināt *O.Č.* morālo kaitējumu Ls 1000 apmērā.

[9] No lietas materiāliem ir konstatējami turpmāk norādītie apstākļi.

[9.1] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedumu administratīvajā lietā Nr.C323180-02/3 nolemts atzīt par prettiesisku Rīgas domes pašvaldības faktisko rīcību, nepieņemot lēmumu sakarā ar *O.Č.* 1995.gada 17.februārī iesniegto deklarāciju privatizācijas sertifikātu konta atvēršanai par Latvijā nodzīvoto laiku un uzlikts pienākums Rīgas domei viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu, ar kuru *O.Č.* tiktu piešķirti privatizācijas sertifikāti par Latvijā nodzīvoto laiku.

[9.2] Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 19.septembra spriedumu Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedums atstāts negrozīts.

[9.3] 2006.gada 5.decembrī Rīgas dome, pamatojoties uz likuma „Par privatizācijas sertifikātiem" 5.panta trešo daļu un ņemot vērā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 19.septembra tiesas spriedumu un Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedumu lietā Nr. C323180-02/3, pieņēma lēmumu Nr.1784 (turpmāk arī – Lēmums), ar kuru *O.Č.* piešķirti 33,3 privatizācijas sertifikāti par Latvijā nodzīvoto laiku. Lēmumā norādīts, ka tas stājas spēkā piecpadsmitajā dienā pēc tā pieņemšanas *(lietas 41.lapa).*

[9.4] 2006.gada 12.decembrī Lēmums ierakstītā vēstulē nosūtīts pieteicējam uz adresi */adrese/*, Rīga *(lietas 108.lapa).* Sūtījums atgriezts Rīgas domē 2007.gada 15.janvārī ar ierakstu kvītī: „Glabāšanas laiks beidzies. Adresāts netika pieprasījis" *(lietas 109.-110.lapa).*

[9.5] 2006.gada 19.decembrī Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcija ar pavadvēstuli Nr.IZR-06-1053-nd nosūtīja a/s „Latvijas Krājbanka" Rīgas reģiona Klientu apkalpošanas pārvaldes Klientu apkalpošanas centram veidlapu Nr.637/86 sertifikātu pārskaitīšanai *(lietas 100.-101.lapa).*

[9.6] 2007.gada 17.janvārī Lēmums tika atkārtoti nosūtīts pieteicējam uz adresi */adrese/*, Rīga *(lietas 111.lapa).* Sūtījums atgriezts Rīgas domē 2007.gada 19.februārī ar ierakstu kvītī: „Glabāšanas laiks beidzies. Adresāts netika pieprasījis." *(lietas 112.-113.lapa).*

[9.7] 2007.gada 26.janvārī Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcija pieteicājam nosūtīja vēstuli Nr.IZR-07-102-ap, kurā informēja pieteicēju par to, ka veidlapa Nr.637186 privatizācijas sertifikātu piešķiršanai *O.Č.* 2006.gada 19.decembrī ir nosūtīta AS „Latvijas krājbanka" Rīgas reģiona Klientu apkalpošanas pārvaldes Klientu apkalpošanas centram Antonijas ielā 6a. Vēstulē norādīts, ka pieteicējam sertifikātu konta atvēršanai jāvēršas AS „Latvijas krājbanka" Klientu apkalpošanas centrā Antonijas ielā 6a. Vēstule nosūtīta uz adresi */adrese/*, Rīgā *(lietas 103.lapa).*

[9.8] Lēmums nosūtīts pieteicējam uz deklarēto dzīvesvietas adresi */adrese/*, Rīgā, 2009.gada 27.janvārī *(lietas 161, 162.lapa).*

[10] Apgabaltiesas ieskatā, pirmkārt, konkrētajā lietā būtiski ir identificēt pieteikuma priekšmetu.

Pieteicējs pieteikumā ir norādījis, ka pārsūdz Rīgas domes faktisko rīcību, proti, bezdarbību, nepieņemot lēmumu. Pieteikumā ietverts arī prasījums par atlīdzinājumu.

Administratīvās rajona tiesas tiesnese ar 2007.gada 12.septembra lēmumu ir pieņēmusi pieteikumu daļā un ierosinājusi administratīvo lietu par Rīgas domes faktisko rīcību, kas izpaudusies kā administratīvā akta izdošana, neievērojot Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedumā noteikto izdošanas termiņu, kā arī pieņēmusi pieteikumu daļā par morālā kaitējuma Ls 167000 apmērā atlīdzināšanu un zaudējumu atlīdzināšanu.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 20.februāra spriedumu Rīgas domes faktiskā rīcība, kas izpaudusies kā administratīvā akta izdošana, neievērojot Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedumā noteikto izdošanas termiņu, atzīta par prettiesisku.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā atbildētāja rīcība kļūdaini ir vērtēta kā iestādes faktiskā rīcība.

[11] Kā izsecināms no Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta sprieduma administratīvajā lietā Nr.C323180-02/3 un Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 19.septembra sprieduma tajā pašā lietā, Rīgas domei mēneša laikā no Administratīvās apgabaltiesas sprieduma spēkā stāšanās dienas bija jāizdod obligātais administratīvais akts par privatizācijas sertifikātu piešķiršanu *O.Č.* par Latvijā nodzīvoto laiku. Proti, iestādei bija jāizdod noteikta satura tiesību akts.

Saskaņā ar APL 89.pantu faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu (..). Faktiskā rīcība ir arī iestādes bezdarbība, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām bija vai ir pienākums izpildīt kādu darbību, kā arī iestādes sniegta izziņa. Par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks tiesību aizskārums. Iestādes procesuālās darbības (darbības, kurām trūkst galējā noregulējuma rakstura) nav faktiskā rīcība.

Kā izriet no APL 89.panta definīcijas, faktiskās rīcības pazīme ir tās patstāvīgais un galīgais raksturs, turklāt tā ir vērsta nevis uz tiesiska rakstura, bet uz faktiska rakstura seku radīšanu. Ja administratīvā procesa galarezultātā jābūt sagaidāmam administratīvajam aktam (tātad tiesību aktam), atsevišķas iestādes darbības vai bezdarbības šā procesa ietvaros neveido patstāvīgu faktisko rīcību, līdz ar to nav pārsūdzamas kā iestādes faktiskā rīcība.

Šādos gadījumos līdz 2009.gada 1.janvārim privātpersonai tiesā bija jāvēršas ar kādu no APL 184.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktajiem prasījumiem. Savukārt ar 2008.gada 18.decembra likumu, kas stājās spēkā 2009.gada 1.janvārī, APL tika iekļauta 184.panta otrā daļa, kurā ir ietverts īpašs pieteikuma priekšmets, proti, par administratīvā akta izdošanas procesā pieļauta procesuāla pārkāpuma konstatēšanu.

Ņemot vērā, ka konkrētajā gadījumā pieteicēja pārsūdzētā iestādes bezdarbība, kas izpaudusies, kā lēmuma nepieņemšana tiesas noteiktajā termiņā, ir attiecināma uz

administratīvā akta izdošanas procesu, pieteicēja prasījuma pieļaujamība ir vērtējama atbilstoši APL 184.panta otrajai daļai.

[12] APL 184.panta otrā daļa noteic, ka pieteikumu var iesniegt par administratīvā akta izdošanas procesā pieļauta procesuāla pārkāpuma konstatēšanu, ja tas radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu un ir nepieciešams atlīdzinājuma pieprasīšanai vai lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos. Šādu pieteikumu var iesniegt, ja attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams īstenot ar šā panta pirmajā daļā minētajiem pieteikumiem.

No minētās normas izriet, ka tiesā var iesniegt atsevišķu pieteikumu par administratīvā akta izdošanas procesā pieļauta procesuālā pārkāpuma konstatēšanu, ja secīgi konstatējami visi trīs šādi priekšnoteikumi: 1) procesuālais pārkāpums radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu; 2) procesuālā pārkāpuma konstatēšana nepieciešama, lai pieprasītu atlīdzinājumu vai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos; 3) attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams īstenot, iesniedzot pieteikumu par pašu administratīvo aktu (tā izdošanu vai atcelšanu) *(sal. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 30.oktobra lēmums lietā Nr.SKA 808/2009)*.

No lietas apstākļiem secināms, ka konkrētajā gadījumā izpildās otrajā un trešajā punktā norādītie kritēriji, jo pieteicējs, iesniedzot pieteikumu, ir prasījis arī atlīdzinājumu, un tiesiskās intereses nav iespējams īstenot, iesniedzot pieteikumu par pašu administratīvo aktu, jo uz pieteikuma iesniegšanas brīdi jau ir bijis izdots personai labvēlīgs administratīvais akts. Līdz ar to ir noskaidrojams, vai iestāde, izdodot administratīvo aktu, ir pieļāvusi procesuālu pārkāpumu, un vai tas ir radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu.

[13] Lietā nav strīda par to, ka atbildētājs ir pieņēmis lēmumu par privatizācijas sertifikātu piešķiršanu pieteicējam, neievērojot Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedumā noteikto termiņu. Saskaņā ar minēto Administratīvās apgabaltiesas spriedumu atbildētājam tika uzdots mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu. Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 19.septembra spriedumu Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedums atstāts negrozīts. Līdz ar to saskaņā ar APL 309.panta otrās daļas 2.punktu un 351.pantu Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedums stājās spēkā 2006.gada 19.septembrī. Savukārt saskaņā ar APL 375.panta pirmo daļu iestādes pienākums ir pareizi un laikus izpildīt pret to vērstu administratīvajā lietā pieņemtu tiesas spriedumu.

Administratīvā apgabaltiesa nepiekrīt atbildētāja apelācijas sūdzībā norādītajam apgalvojuma, ka Augstākās tiesas spriedums ir ieguvis juridisko spēku 2006.gada 4.oktobrī, kad tas tika sastādīts un parakstīts. APL 309.panta otrās daļas 2.punkts noteic, ka apelācijas instances tiesas spriedums, ja par to ir iesniegta kasācijas sūdzība, stājas spēkā vienlaikus ar Senāta spriedumu, ja apelācijas instances tiesas spriedums nav atcelts. Savukārt APL 351.pants noteic, ka kasācijas instances tiesas spriedums nav pārsūdzmas un stājas spēkā tā pasludināšanas dienā.

No Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta sprieduma lietā Nr.C323180-02/3 (SKA – 336/2006) *(lietas 28.-35.lapa)* redzams, ka tas ir sastādīts

2006.gada 19.septembrī, līdz ar to minētajā datumā ir stājies spēkā un ir izpildāms arī Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedums minētajā lietā.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā par attaisnojošu apstākli termiņa nokavējumam nav atzīstama arī atbildētāja atsaukšanās uz birokrātisko lēmumu sagatavošanas un pieņemšanas procedūru. Apgabaltiesa neatrod nevienu loģisku un pamatotu iemeslu, kadēļ lēmumprojekta izstrādi konkrētajā gadījumā nevarēja uzsākt savlaicīgi, līdz ar to savlaicīgi virzot minēto lēmumprojektu izskatīšanai Rīgas domes sēdē. Turklāt no atbildētāja iesniegtajiem dokumetiem nav izsecināmi arī attaisnojoši apstākļi lēmumprojekta izskatīšanas atlikšanai un pārlikšanai *(2006.gada 23.novembra un 30.novembra sēdes protokols, 2006.gada lietas 106., 107.lapa)*.

Turklāt no lietas materiāliem un atbildētāja tiesas sēdē paskaidrotā izriet, ka Rīgas dome 2006.gada 5.decembra lēmumu par privatizācijas sertifikātu piešķiršanu *O.Č.* ir nosūtījusi pieteicējam uz tā deklarēto dzīvesvietas adresi tikai 2009.gada 27.janvārī *(lietas 161.,162.lapa)*. Līdz ar to secināms, ka atbildētājs nav arī pienācīgi paziņojis pieteicējam par pieņemto lēmumu.

[14] Ņemot vērā iepriekš konstatēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Rīgas dome, pieņemot lēmumu pēc tiesas spriedumā noteiktā termiņa un nosūtot pieņemto lēmumu uz pieteicēja deklarēto dzīvesvietas adresi pēc vairāk kā diviem gadiem, ir pieļāvusi procesuālu pārkāpumu, kas ir vērtējams kā būtisks personas tiesību un tiesisko interešu aizskārums. APL noteic, ka persona var paļauties, ka iestādes rīcība atbildīs tiesību normām. Konkrētajā gadījumā pieteicējs varēja paļauties, ka iestāde pēc tiesvedības procesa pareizi un laikus izpildīs pret to vērsto tiesas spriedumu un paziņos pieteicējam par pieņemto lēmumu, nosūtot izdoto administratīvo aktu uz pieteicēja deklarēto dzīvesvietas adresi, kurā viņš ir sasniedzams tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.

[15] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums.

Atbilstoši minētajā tiesību normā ietvertajai morālā kaitējuma esamības prezumpcijai, konstatējot personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu, ir konstatējams arī morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats. Līdz ar to konkrētajā gadījumā ir konstatējams pamats morālā kaitējuma atlīdzinājumam.

[16] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma izpratnē morālais kaitējums ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Savukārt morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Turklāt prasījums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, jo tas vienmēr ir pakārtots prasījumam par administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību, vai procesuālā pārkāpuma konstatēšanu.

Arī saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmajā daļā noteikto personai rodas tiesības uz atlīdzinājumu, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un personai nodarīto zaudējumu (kaitējumu) pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu (kaitējumu) nodarošām sekām.

Konkrētajā gadījumā pieteicējs ir iesniedzis tiesā pieteikumu par Rīgas domes rīcību, proti, lēmuma pieņemšanu, neievērojot tiesas spriedumā noteikto termiņu. Līdz ar to, lai noteiktu atbilstošu atlīdzinājumu par nodarīto morālo kaitējumu, konkrētajā gadījumā ir jāvērtē ar atbildētāja pieļauto procesuālo pārkāpumu pieteicējam radītās ciešanas un to smagums.

[17] Pieteicējs pieteikumā ir norādījis, ka Rīgas dome, nepieņemot lēmumu tiesas spriedumā noteiktajā termiņā, ir nodarījusi viņam morālo kaitējumu Ls 167000 apmērā, kas atbilst dzīvokļa */adrese/*, Rīgā kadastrālajai vērtībai uz 2002.gada februāri.

Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicēja norādītais morālā kaitējums apmērs un veids liecina par to, ka pieteicējs faktiski vēlas saņemt atlīdzinājumu par morālo kaitējumu par iestādes rīcību kopš 1995.gada. Proti, pieteicējs prasa atlīdzinājumu no pašvaldības par rīcību, kuras rezultātā pieteicējam nav tikuši piešķirti privatizācijas sertifikāti par Latvijā nodzīvoto laiku. Minēto apstiprina arī pieteicēja apelācijas sūdzībā norādītais, ka morālā kaitējuma atlīdzības apmērs ir saistāms ar pašvaldības rīcību kopš 1995.gada. Arī apelācijas instances tiesas sēdē pieteicēja pārstāvis attiecībā uz nodarīto morālo kaitējumu norādīja, ka Rīgas domes ciniskā rīcība turpinās no 1995.gada. Savukārt no pieteicēja tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem secināms, ka pieteicējs 1998.gadā ir vēlējies privatizēt dzīvokli, bet saņēmis atteikumu.

Līdz ar to secināms, ka pieteicējs, iesniedzot konkrēto pieteikumu, faktiski ir vēlējies panākt kaitējuma atlīdzinājumu par atbildētāja rīcību, kura jau ir pārbaudīta tiesā citā procesā. Attiecībā uz norādīto tiesisko strīdu ir stājies spēkā Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 17.marta spriedums administratīvajā lietā Nr.C323180-02/3, ar kuru Rīgas domes faktiskā rīcība jau ir atzīta par prettiesisku un Rīgas domei uzlikts par pienākumu viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu. Līdz ar to ar minētā spreiduma spēkā stāšanās brīdi pieteicējam radās tiesiskais pamats vērsties iestādē ar iesniegumu par zaudējumu atlīdzinājumu, pamatojoties uz APL 93.panta trešo daļu. Ņemot vērā iepriekš minēto, pieteicēja pieteikumā norādītais morālā kaitājuma atlīdzinājuma pamats un apmērs nav atteicināms uz šajā lietā izskatāmo pamatprasījumu.

[18] Savukārt, izvērtējot pieteicēja tiesību un tiesisko interešu aizskāruma smagumu saistībā ar atbildētāja pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem, kas konstatēti izskatāmajā lietā, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja aizskārums nav atzīstams par smagu. Pieteicējs apelācijas instances tiesas sēdē paskaidroja, ka viņš nav vērtējis iespējamos zaudējumus, kas radušies, iestādei pieņemot lēmumu ar nokavēšanos. Pieteicējs tiesas sēdē norādīja, ka nav arī apsvēris savu iespējamo rīcību ar piešķirtajiem sertifikātiem, proti, pieteicējs ir norādījis, ka nav neko taisījies ar tiem darīt *(tiesas sēdes protokols, lietas 165.lapa)*. Līdz ar to tiesa secina, ka pieteicējs nemaz nav plānojis un nav vēlējies izlietot no pieņemtā Lēmuma izrietošās

tiesības uz privatizācijas sertifikātiem. Minēto apstiprina arī pieteicēja rīcība. Pieteicējs pieteikumā ir norādījis, ka 2007.gada 26.janvārī ir saņēmis atbildētāja paziņojumu par to, ka veidlapa par privatizācijas sertifikātu piešķiršanu ir nosūtīta a/s „Latvijas Krājbanka", kā arī 2007.gada 11.aprīlī ir noskaidrojis Lēmuma saturu *(lietas 10.-12.lapa)*, tomēr pieteicējs nav veicis nekādas darbības, lai saņemtu Lēmumu un atvērtu privatizācijas sertifikātu kontu, bet ir gaidījis līdz privatizācijas sertifikātu izmantošanas termiņa beigām un tad iesniedzis pieteikumu tiesā *(tiesas sēdes protokols, lietas 163.lapa)*. No lietas materiāliem ir secināms, ka pieteicējs nav arī informējis atbildētāju par kredītiestādi, kurā ir atvērts vai tiks atvērts viņa sertifikātu konts, kā tas noteikts Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 27.panta piektajā daļā.

[19] Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.panta pirmo daļu cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējumu atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumus novērstu vai samazinātu. Izvērtējot iepriekš [18] konstatēto, apgabaltiesa secina, ka pieteicējs konkrētajā gadījumā nav atbilstoši savām zināšanām un praktiskām iespējām darījis visu iespējamo, lai samazinātu vai novērstu zaudējumus.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa secina, ka pieteicēja tiesību aizskārums nav uzskatāms par smagu un nav pamata noteikt atlīdzinājumu naudas izteiksmē, bet ir pamats uzlikt pienākumu Rīgas domei rakstveidā atvainoties pieteicējam par pieļautajo procesuālo pārkāpumu, izdodot 2006.gada 5.decembra lēmumu par privatizācijas sertifikātu piešķiršanu pieteicējam. Apgabaltiesas ieskatā ar šādu rakstveida atvainošanos *O.Č.* tiktu sniegts atbilstīgs morāls gandarījums par viņam nodarīto tiesību aizskārumu.

[20] Pieteicējs pieteikumā ir ietvēris arī prasījumu par zaudējumu atlīdzinājumu, kas saistīti ar juridisko palīdzību. Pieteicējs nav iesniedzis nevienu pierādījumu par šādu zaudējumu esamību, turklāt APL 18.panta ceturtā daļa juridiskās palīdzības izmaksu kā mantisko zaudējumu atlīdzināšana administratīvajā procesā paredz tikai sarežģītās lietās, proti, vienkāršās administratīvajās lietās juridiskās palīdzības sniegšanas izmaksas nav atzīstamas par mantiskajiem zaudējumiem *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.jūnija spriedums lietā Nr.SKA– 338/2009)*. Konkrētajā gadījumā izskatāmā lieta nav atzīta par pieteicējam sarežģītu lietu. Ņemot vērā iepriekš minēto, pieteicēja prasījums par mantiskā zaudējuma atlīdzinājumu, kas saistīts ar juridiskās palīdzības sniegšanu, ir noraidāms kā nepamatots.

[21] Ņemot vērā, ka pieteikums daļā tiek apmierināts, atbildētājam ir pienākums atlīdzināt pieteicējam tā samaksāto valstu nodevu, kā to paredz APL 126.panta pirmā daļa.

[22] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa, nosakot atlīdzinājuma apmēru, ir nepamatoti vērtējusi atbildētāja rīcību, kas nav aptverta ar konkrētās lietas ietvaros izskatāmo, no pieteikuma priekšmeta izrietošo, pamatprasījumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

O.Č. pieteikumu apmierināt daļēji.

Apmierināt *O.Č.* pieteikumu daļā par procesuālā pārkāpuma konstatēšanu Rīgas domes rīcībā, izdodot 2006.gada 5.decembra lēmumu Nr.1784 „Par privatizācijas sertifikātu piešķiršanu *O.Č.* par Latvijā nodzīvoto laiku", neievērojot lēmuma pieņemšanai noteikto termiņu, kas radījis būtisku personas tiesību un tiesisko interešu aizskārumu.

Daļēji apmierināt *O.Č.* pieteikumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu un uzlikt par pienākumu Rīgas domei mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās rakstveidā atvainoties *O.Č.* par pieļauto termiņa nokavējumu, izdodot 2006.gada 5.decembra lēmumu Nr.1784 „Par privatizācijas sertifikātu piešķiršanu *O.Č.* par Latvijā nodzīvoto laiku".

Noraidīt *O.Č.* pieteikumu pārējā daļā.

Uzlikt pienākumu Rīgas pilsētas pašvaldībai atlīdzināt *O.Č.* samaksāto valsts nodevu Ls 20 (divdesmit latu) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs *(paraksts)* K.Berķis

Tiesneses *(paraksts)* A.Šteinberga

(paraksts) S.Zakrevska

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnesis K.Berķis
Rīgā, 2009.gada 17.novembrī